

4. FORMATY PLIKÓW UŻYWANYCH W PREPRESS I DTP

Obecnie stosuje się kilka aplikacji, które stały się wiodące na rynku poligrafii.

W dziedzinie grafiki wektorowej przodują Macromedia FreeHand, Adobe Illustrator i CorelDRAW. W grafice bitmapowej można wyróżnić Adobe Photoshop, Corel PhotoPaint. W składzie publikacji przodują nadal QuarkXPress, Adobe InDesign, Adobe PageMaker oraz Corel Ventura. W związku z tym formaty tych aplikacji są najczęściej wymienianymi w procesie prepress.

Jeżeli ma być dokonany **transfer** (tzn. przeniesienie) **danych cyfrowych** (tzn. obrazu lub tekstu) pomiędzy różnymi **aplikacjami** (tzn. programami) lub **użytkownikami** (tzn. komputerami) ważne jest wybranie właściwego formatu zapisu obrazu cyfrowego w pliku.

Najważniejsze z punktu widzenia prepress są następujące formaty: **PostScript, EPS, DCS, PDF, TIFF, JPEG**. Każda aplikacja (graficzna lub tekstowa) ma również swój własny format zapisu danych - format **indywidualny** (rodzimy) **aplikacji**.

Przeniesienie plików z jednego programu do drugiego często wymaga przekształcenia ich do formatu, który będzie mógł być odczytany przez docelowy program.

Filtry importu i eksportu są programami, które dokonują takich przekształceń. Na przykład importowanie obrazka z programu CorelDRAW do programu Corel PHOTO-PAINT wymaga przekształcenia tego obrazka z formatu wektorowego na format mapy bitowej.

Zaznaczenie formatu pliku w oknie dialogowym Eksportuj programu CorelDRAW powoduje automatyczne uaktywnienie odpowiedniego programu filtrującego, który zajmie się procesem tłumaczenia.

CDR – CorelDRAW

FH10 – FreeHand (cyferka oznacza wersję aplikacji)

AI – Adobe Illustrator

PSD – Photoshopa

CPT – PhotoPaint

QXD – QuarkXPress

IDD – InDesign

PM7 – PageMaker (cyferka oznacza wersję aplikacji)

TIFF

Tagged Image File Format utworzony przez firmę Aldus, stał się jednym ze standardów przemysłowych formatów plików. Może on zapisywać obrazy cyfrowe czarno-białe, w odcieniach szarości, a także kolorowe RGB, CMYK i La*b*. W pliku TIFF możliwy jest także zapis *kanalów alfa* oraz *ścieżek odcięcia*, wykorzystywanych w aplikacjach.

W formacie TIFF zapisywany jest poziom jasności każdej z barw składowych każdego piksela. Dane te zapisywane są w formie mapy bitowej.

JPEG

Join Photographic Experts Group zapisywanie obrazów cyfrowych w postaci skompresowanej – owa kompresja jest stratna: informacja o kolorach obrazu jest bezpowrotnie tracona. Np. w Photoshopie jest 12 stopni stratności.

Złożone procedury matematyczne mają zadanie wykorzystać aspekty postrzegania barw przez oko ludzkie.

Trzy poziomy kompresowania obrazu w JPEG:

- przekształcenie do przestrzeni Lab (Luv) a następnie próbkowanie wybiórcze (64 próbkami jasności L odpowiadają 32 próbki chrominancji u, v)
- kwantyzacja: zapamiętanie barw w postaci posortowanych przestrzennie współczynników widmowych
- kompresja właściwa już bezstratna za pomocą algorytmów bitowych.

BMP

BitMap – obraz rastrowy: standardowy format rastrowy systemu DOS i środowiska Windows

DXF

AutoCAD [DWG – rysunek AutoCAD]

PDF

Portale Dokument File - niezależny od platformy format firmy Adobe na bazie PS Level 2 wymagający czytnika Acrobat Reader. Przy używaniu pakietu Adobe Aprobac format PDF może być tworzony z dowolnej aplikacji w formie wydruku lub w formie pliku. Adobe Distiller zmienia format PS (PRN, EPS) w format PDF.

EPS

Encapsulated PostScript - format EPS jest standardem wymiany gotowych elementów prac między aplikacjami i platformami. Elementy te mogą być wektorowe i bitmapowe. Składa się z dwóch części – kodu PostScriptowego, opisującego ramkę ograniczającą elementy obrazu, oraz z niskorozdzielczego (np. 72 ppi) podglądu obrazu.

RTF

Rich Tekst Format - format tekstowy niezależny od aplikacji – zachowuje częściowo formatowanie tekstu

POSTSCRIPT

PS - FORMAT POSTSCRIPT

Komputery mogą komunikować się tylko w swoim własnym środowisku (systemie operacyjnym), zatem występowanie różnych typów komputerów czyni je nawzajem niekompatybilnymi. Dlatego są wymagane **translatory** (programy tłumaczące) lub **interfejsy** (złącza) czyniące różne systemy kompatybilnymi. Języki opisu strony realizują właśnie tę funkcję tłumaczącą. PostScript jest jednym z języków opisu strony.

PostScript działa, używając współrzędnych systemowych w formie zestawu rozkazów programowych, matematycznie określających takie składniki, jak tekst, linia, grafika i ciągły ton, mające pojawić się na drukowanej stronie. Opisuje więc on wygląd drukowanej strony i zawiera części składowe tworzące tę stronę.

PostScript został rozwinięty przez Adobe Systems w połowie lat '80. Charakteryzując się dużą uniwersalnością, został **standardem opisu strony** w DTP, prepress i przemyśle graficznym. Opisuje on strony, jak również jest językiem kontroli urządzeń wyjściowych.

PostScript opisuje dowolny drukowalny obraz, składający się z tekstu i innych elementów strony, jako ciąg komputerowego kodu **ASCII** (*American Standard Code for Information Interchange*), umożliwiając też osadzanie ciągłotonalności (CT). Dane CT nie są kodami ASCII. Elementy te są następnie wprowadzane do urządzenia wyjściowego. Tam interpreter PostScript, umieszczony w **RIP** (*Raster Image Processor*), zamienia kody ASCII na mapę 1-bitową (czarno-białą), w celu wydrukowania jej na urządzeniu wyjściowym.

Zapis drukowalnego obrazu może być także zrealizowany z kodowaniem binarnym, dając mniejsze i szybciej przetwarzalne dane, ale uniemożliwiając jakkolwiek ich edycję z pliku, w którym są zapisane.

PostScript jest językiem **niezależnym od urządzenia i rozdzielczości**. Przystosowuje on drukowany obraz do parametrów urządzeń wyjściowych (drukarek, naświetlarek).

Jeśli aplikacja ma dostępny **sterownik** (*driver*) postscriptowy, to może zapisywać i/lub odczytywać w formacie PostScript.

Plik PostScript składa się z nagłówka, definicji procedur, struktury dokumentu, szczegółów strony oraz dołączonego dokumentu z opisem wszystkich koniecznych parametrów i zawartości, potrzebnych do wygenerowania żadanego obrazu.

Od czasu wprowadzenia PostScript **Level 1** powstały ulepszenia języka. I tak, PostScript **Level 2** rozszerzono o: zarządzanie kolorem, możliwość wyświetlania zawartości pliku, przyjmowanie fontów kompozytowych, filtry kompresujące/dekompresujące; algorytm do separacji barw, obsługę koloru niezależnego od urządzenia itd.

PostScript **Level 3** został rozwinięty specjalnie po to, aby odpowiedzieć na rosnące potrzeby świata elektronicznych publikacji, sieci i cyfrowego tworzenia dokumentu za pomocą WWW, Internetu, HTML i dokumentów PDF. Inną cechą włączoną do trzeciego poziomu języka jest uwzględnienie możliwości drukowania HiFi Color (*High-Fidelity Color*) i kolorów Hexachrome oraz rozszerzenie technologii, dającej szybsze przetwarzanie obrazu przez przesyłanie zredukowanych danych do RIP przy wyjściu pliku itd.

EPS

Plik w formacie EPS (*Encapsulated PostScript*) składa się z dwu części - kodu PostScript, opisującego ramkę ograniczającą elementy obrazu, oraz z niskorozdzielczego (np. 72 ppi) podglądu obrazu. Format idealnie nadaje się do prac DTP. W pliku EPS można zapisywać dowolne rysunki wektorowe, obrazy zbudowane z pikseli, teksty zapisane fontami wektorowymi

i bitmapowymi oraz gotowe i sformatowane strony, które mogą być umieszczane (osadzane) w dokumentach tej samej lub innej aplikacji.

Format EPS jest w rzeczywistości standardem wymiany gotowych elementów prac. elementy te (grafiki wektorowe, obrazy bitowe) zapisane są w postaci pozornie „normalnych” zbiorów PostScript i z zasady nie są już dalej edytowane (z wyjątkiem zmiany skali, translacji, obrotów i kadrowania). Obowiązują jednak ściśle reguły tworzenia takich plików, co oznacza, że standardowy plik PostScript przeznaczony do drukowania nie musi być prawidłowym zbiorem EPS i odwrotnie - mimo iż efekt w postaci wydruku może być identyczny. Potocznie używana nazwa „format” EPS dla zbiorów zawierających mapy bitowe oznacza zapis obrazu (np. TIFF) w postaci akceptowalnej dla interpretera PostScript. W tym przypadku niektóre programy (np. *Photoshop*) mogą pobrać te dane do dalszej edycji.

DCS

Format DCS (*Desktop Color Separations*), nieraz nazywany EPS 5, utworzono z myślą o specjalnych zastosowaniach, eliminujących potrzebę operowania wielkimi plikami cyfrowymi obrazów w trybie CMYK przy tworzeniu układu strony. Jest to także format postscriptowy. W formacie jest tworzonych pięć plików: cztery oddzielne dla każdego z kolorów CMYK i jeden plik z kompozytowym obrazem o niskiej rozdzielczości, służący do podglądu.

Podczas tworzenia rozkładu strony programy DTP używają jedynie pliku o niskiej rozdzielczości, czyli na czas tworzenia publikacji pliki z wysokorozdzielczymi separacjami CMYK nie są potrzebne. Dopiero podczas kierowania w cyfrowym przepływie prac gotowej publikacji do ostatecznego drukowania dołączane są pliki separowanych kolorów. Dołączanie jest automatyczne, gdyż plik podglądu zawiera informację o nazwach i lokalizacji plików wysokorozdzielczych.

Nie ma żadnej różnicy pomiędzy zbiorami DCS a rozseparowanymi bezpośrednio z obrazu składowymi poszczególnych barw. Istotne jest to, że program graficzny (np. składu i łamania) wkopiuje tylko pliki kompozytowe DCS do swojej pracy, natomiast rozseparowane zbiory dołącza w trakcie postscriptowej generacji wynikowej pracy.

Odmianą DCS jest format DCS2 (*Desktop Color Separations 2*), który umożliwia utworzenie także wysokorozdzielczego pliku separacji każdego z kolorów specjalnych (np. PMS -*Pantone Matching System*) użytych w arkuszu, a nie tylko kolorów CMYK.

PDF

Format PDF (*Portable Document Format*) rozwinięty został przez Adobe na bazie PS Level 2, stanowiąc konkurencję dla tego języka, pomimo iż nie było to zamiarem firmy Adobe.

Jednym z większych problemów, właściwych rozwojowi systemów DTP, była trudność w przenoszeniu danych cyfrowych i dokumentów bez napotykania większych problemów typu niezgodności na skutek używania różnych platform sprzętowych, oprogramowania systemowego i aplikacji. Obecnie transfer taki jest możliwy dzięki używaniu formatu PDF, który przyjmuje formę bazy danych zorientowanej na stronę.

Cechą PDF jest tworzenie cyfrowego wzorca (*master*), który jest niezależny od formatu, co pozwala na używanie go w szerokim zakresie medialnym, dając dostęp do tylko raz utworzonych danych cyfrowych. Dostarcza to środków znacznie ulepszających i automatyzujących cyfrowe przepływy prac poprzez tworzenie systemu otwartego. System ten współdziała z innymi własnymi systemami i idealnie odpowiada dystrybucji elektronicznej, zalewkowaniu i stosowaniu systemu OPI.

Dysponując przeglądarką sieciową WWW lub oprogramowaniem *Adobe Acrobat*, można uzyskać natychmiastowy dostęp do pliku PDF, ponieważ format jest niezależny od platformy, aplikacji i mediów dystrybucyjnych. PDF jest więc idealną podstawą dla dystrybucji informacji, archiwizowania jej i odzyskiwania.

Przy używaniu pakietu programowego *Adobe Acrobat* format PDF może być tworzony z dowolnej aplikacji w formie wydruku albo w formie pliku. Z oprogramowania typu *QuarkXPress, PageMaker, InDesign, CorelDraw, Illustrator, Photoshop* lub *MS Word, Excel, PowerPoint* po prostu jest dokonywany wybór tworzenia pliku PDF. Programy te tworzą wynikowy format, wykorzystując zainstalowane w systemie programy *Acrobata*.

Tworzony plik ma formę wizualną jak oryginalny dokument, wraz z fontami, grafiką, obrazami i rozmieszczeniem ich na stronie. Dla osiągnięcia wydruku o wysokiej jakości zaleca się wydrukowanie najpierw PostScriptu na dysk, a następnie „przedestylowanie” tego pliku PostScript przez *Adobe Distiller*, który zamienia PostScript (także EPS) w format PDF.

Użytkownik i twórca pliku PDF mogą wysłać plik gdziekolwiek (bez niepokojenia się o jego dostępność lub przenośność) za pomocą dysku, CD-ROM, ISDN, modemu, e-mail, Intranetu lub Internetu. Raz utworzony PDF ma w sobie wszystkie cechy pliku cyfrowego.

Oprogramowanie *Acrobat* jest szczególnie odpowiednie do elektronicznej publikacji sieciowej Web, jako że umożliwia przeglądanie plików PDF bezpośrednio przez większość przeglądarek Web. Dalsze cechy polegają na ułatwieniach związanych ze skalowaniem, odszukiwaniem, przybliżaniem widoków i drukowaniem przy pełnej rozdzielczości.

Format PDF ma także cechy kompresujące, które czynią pliki PDF małymi w porównaniu z utworzonymi w PostScript, powodując, że dane są szybciej dostępne i łatwiej przenośne.

Należy bowiem wiedzieć, że kolorowe pliki zajmują zwykle wielkie pojemności. Podczas zapisu do formatu PDF należy jednak właściwie ustawić opcje programu (m.in. kompresję), aby nie zniszczyć pełnej informacji o kolorach lub rozdzielczości!

Wspomniany wcześniej *Adobe Distiller* jest używany do tworzenia pliku PDF z formatu PostScript. Powstające obrazy mają formę bardziej spłaszczoną i obiektowo uproszczoną, porównywalną z innymi najlepszymi systemami. Postać taka pozwala na dużo łatwiejsze i szybsze RIP-owanie (tzn. zamianę na mapę 1-bitową) lub przetwarzanie danych na wybrane media finalne.

Aktualnie na rynku jest rozprowadzana wersja 5 programu *Adobe Distiller*. Zaadaptowana tam wersja formatu PDF 1.4 przyjęta została jako aktualny standard wymiany informacji w cyfrowych przepływach prac. Program *Distiller* umożliwia także konwersję formatów PDF do wcześniejszych wersji i z wcześniejszych do nowszych.

Przeływ prac w formatach PDF jest najbardziej znaczącą zmianą w prepress od czasu wprowadzenia w połowie lat 80. języka PostScript.

ASCII

(American Standards Code for Information Interchange)

Amerykański Znormalizowany Kod Wymiany Informacji, system kodowania znaków za pomocą cyfr. Komputer może przetwarzać jedynie liczby binarne, nie może natomiast pamiętać liter i cyfr innych niż zera i jedynek. W tablicy znaków ASCII zebrane są używane znaki alfanumeryczne i przyporządkowane im kody liczbowe. Istnieją dwa rodzaje kodu ASCII: 7-bitowy (możliwość zapisu 128 znaków), oraz 8-bitowy (256 znaków, można zdefiniować tam np. polskie znaki narodowe). Kody ASCII są zazwyczaj podawane w postaci liczb w zapisie dziesiętnym lub szesnastkowym.

WSPÓLPRACA CORELA Z INNYMI APLIKACJAMI

Wycięte obiekty bitmapowe w Corelu

Jeśli chcemy potworzyć powyższą bitmapę w Photoshopie nie tracąc wycięcia należy:

- wyeksportować obrazek w formacie *TIFF* z włączoną przezroczystością; w czasie eksportu zostanie utworzony kanał alfa, czyli zapisane zaznaczenie. Obrazek będzie spłaszczony, ale można uaktywnić zaznaczenie zapisane w kanale i skopiować jego obszar na warstwę przezroczystą (wada: przeniesione zaznaczenie nie może być z wtopieniem);
- zaznaczony obrazek przenosimy do *FotoPainta* za pomocą opcji „edycja mapy bitowej” i zapisujemy w formacie *PSD*;

Przenoszenie obiektów wyciętych na przezroczystych warstwach z Photoshopa do Corela

- zapisanie warstwy w formacie *PSD*
- zapisanie zaznaczenia w *kanale alfa* w formacie *TIFF*

Przenoszenie obiektów wyciętych na przezroczystych warstwach z Photoshopa do FreeHanda, QuarkXPressa, PageMakera, InDesin, Illustratora

Utworzenie wokół postaci ścieżki i zapisanie jej (nazwanie w palecie “ścieżki”), utworzenie “*ścieżki odcinania*” i zapisanie w formacie *EPS*

Eksportowanie z Corela do Illustratora bądź na platformę Mac’a

AI (do pliku AI należy dołączyć zewnętrznie bitmapę w formacie *TIFF*)
EPS (do pliku EPS należy dołączyć zewnętrznie bitmapę w formacie *TIFF*)
TIFF

Płaszczanie bitmap

Jeśli w projekcie znajduje się dużo bitmap i obiektów z przejściami tonalnymi należy zamienić je w jedną bitmapę o odpowiedniej rozdzielczości np. 300 dpi, lub wyeksportować na zewnątrz w formacie *TIFF* a następnie zaimportować ponownie i wymienić z grupą bitmap niespłaszczonych.